

в поезії народно-побутових деталей, засобів уснопоетичної образності. З опорою на праці І. Айзенштока, П. Федченка, І. Пільгука, Б. Деркача, М. Павлюка та ін., досліджуючи особливості естетичного сприйняття дійсності письменником, виявляючи контрасти у біографії та творчості П. Гулака-Артемівського, з'ясуємо все ж таки визначну роль письменника як одного з кращих представників в історії української літератури I пол. XIX ст.

Література

1. Галич, О. Теорія літератури / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв. – К.: Либідь, 2001. – 481 с.
2. Гулак-Артемівський, П. Вибрані твори / П. Гулак-Артемівський. – К.: Дніпро, 1989. – 201 с.
3. Гулак-Артемівський, П. Твори / П. Гулак-Артемівський. – К.: Веселка, 1978. – 324 с.
4. Історія української літератури (Перші десятиріччя XIX століття): [підручник] / П. П. Хропко, О. Д. Гнідан, П. І. Орлик [та ін.]. – К.: Либідь, 1992. – 512 с.
5. Історія української літератури XX ст.: [у 5 кн.] / [за ред. В. Г. Дончика]. – К.: Знання, 1995. – Кн. 2., ч. 2. – 351 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / [ред. кол.: Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів, В. І. Теремко]. – К.: Видавничий центр “Академія”, 1997. – 750 с.
7. Чередун, Б. А. П. П. Гулак-Артемівський / Б. А. Чередун // Гулак-Артемівський П. – К.: Дніпро, 1987. – 155 с.
8. Шарова, Т. М. Реалістичне відтворення життєвої правди у творах І. Маслова / Т. М. Шарова, С. О. Супрун // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозькаакадемія». – Вип. 59. – 2015. – С. 239–241.

УДК 821.161.2

С. В. Шаров, Т. М. Шарова

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ЗАСОБУ НАВЧАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ “ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ. АНТИЧНА ЛІТЕРАТУРА”

У артыкуле адзначана, што ўкараненне інфармацыйных тэхналогій у прафесійную падрыхтоўку будучага настаўніка-славесніка і практыку навучання ўкраінскай мове і літаратуры прадстаўлены ў розных навуковых даследаваннях. Улічваючы той факт, што інфармацыйныя тэхналогіі развіваюцца хуткімі тэмпамі, гэтае пытанне да гэтага часу застаецца актуальным. У артыкуле падаюцца метадычныя рэкамендацыі да выкарыстання электроннага сродку навучальнага прызначэння «Гісторыя замежнай літаратуры. Антычная літаратура».

Інфарматызацыя сучаснага свету на тлі глабальных дынамічных працэсів зумовляе постыйну увагу до выкарыстання інфармацыйно-комунікацыйных тэхналогій у методичній падготовці майбурнага вчытэля-словесніка. Як слушно зазначае О. Семиног, «інтэгральным паказнікам якасці падготовки майбурнага вчытэля-словесніка з урахуванням інфармацыйных тэхналогій є выяв інфармацыйнаї кампетэнцыі у поєднанні з іншымі выдамі прафесійнаї кампетэнцыі (лінгвісцічнаю, літаратурознавчаю, культурознавчаю, псіхолога-педагагічнаю тощю), што вызначаецца вміннямі мобылізувати отримані знання та досвід у конкретній сітуацыі, ступенем самостійнасці, развітком творчых здібнасцей, створенням атмасферы эстетичнага задоволення від спрыяння інфармацыі, самаго працэсу разумоваї діяльнасці» [1, с. 297].

Під час навчання мовам та літературі майбутніми вчителями-філологами у більшості випадків використовуються традиційні методи подання навчального матеріалу (підручники з типовими вправами, текстами), що не сприяє ефективному засвоєнню матеріалу, а навпаки, часто знижує мотивацію до навчання. У свою чергу, спостереження за навчальним процесом дає змогу стверджувати, що при роботі з електронним носієм інформації активно використовуються не тільки зоровий (як при роботі з традиційними друкованими підручниками), але й слуховий канали та мовленнєво-моторний аналізатор (відповіді на запитання диктора, участь у діалогах, інтерактивні види діяльності тощо), що сприяє більш ефективному оволодінню мовами та літературою, оптимізує навчальну діяльність та доводить необхідність впровадження інформаційних технологій у навчальний процес.

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у професійну підготовку майбутнього вчителя-словесника та практику навчання української мови та літератури представлено в наукових дослідженнях К. Плиско, О. Семенов, Т. Симоненко, Н. Сороко, В. Воробцової та ін. Так, Т. Симоненко підкреслює, що мотиваційно-розвивальна роль аудіовізуальних технічних засобів висуває їх на одне з перших місць серед технічних засобів навчання, бо тільки вони поєднують у собі мовний та позамовний елементи [2, с. 251].

Упровадження нових підходів до навчання мов і літератури з використанням невичерпних можливостей інформаційних ресурсів може змінити цю ситуацію на краще та надати можливість майбутньому фахівцеві ефективно застосовувати здобутий досвід використання інформаційних технологій у процесі навчання, покращити рівень засвоєння знань як з іноземної, так і з рідної мов та літератури. Звісно, сьогодні представлено значна кількість освітніх ресурсів та комп'ютерних навчальних програм, які можуть використовуватися студентами-філологами. Так, різноманітні електронні засоби навчального призначення, які можуть використовуватися студентами-філологами, представлено у статті Т. М. Шарової та С. В. Шарова [5, с. 292].

Слід зазначити, що основними перешкодами для здійснення навчання мовам і літературі засобами інформаційних технологій у профільному навчанні вищої школи є відсутність щонайменш 2 компонентів: відповідно підготовленого вчителя-філолога та відсутність необхідних електронних навчально-методичних засобів у вигляді підручника чи навчального посібника і відповідних методичних рекомендацій щодо їх використання.

У навчально-методичному посібнику С. В. Шарова та Т. М. Шарової зроблено акцент на тому, що «Використання сучасних інформаційних технологій є соціально значущим аспектом у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя-філолога» [4, с. 69]. Саме тому впровадження нових підходів до навчання мов і літератури з використанням невичерпних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій допоможе змінити ситуацію на краще та надасть можливість молодим спеціалістам застосувати здобуті знання в подальшій професійній викладацькій діяльності. Отже, проблема дослідження потребує комплексного вивчення можливостей використання інформаційних технологій у профільному навчанні студентами-філологами.

Сьогодні, використовуючи різноманітні освітні ресурси та педагогічні програмні засоби, важливим чинником яких є наявність інструкції користувача, за допомогою якої можна краще опанувати певною інформацією, яка міститься на носії. Навіть самий кращий програмний продукт не може бути правильно використаний без наявності інструкції користувача. Крім того, орієнтуючись на сучасні вимоги часу, необхідно правильно спланувати методичну роботу, послуговуючись при цьому використанням електронних засобів навчання на заняттях різного типу. Ми вважаємо, що у навчальному процесі, поряд із традиційними формами навчання, слід використовувати електронні засоби навчального призначення, які мають ряд переваг перед класичними книгами [3, с. 233].

У формуванні професійно-педагогічних і особистісних вимог, які висуваються до освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», важливе місце посідає дисципліна «Історія зарубіжної літератури. Антична література», програма якої розрахована на 60 навчальних годин. Курс «Історія зарубіжної літератури».

Дисципліна викладається студентам першого курсу в другому семестрі, наприкінці вивчення якої студенти складають екзамен. Основною метою викладання дисципліни «Історія зарубіжної літератури. Антична література» є формування у майбутніх бакалаврів знань, вмінь та навичок, необхідних для роботи з художніми текстами письменників доби античності. Метою курсу є: ознайомлення студентів з особливостями розвитку зарубіжної літератури періоду античності, найвизначнішими персоналіями цього періоду, вершинними творами митців, провідними художніми напрямами, стилями та тенденціями античності.

Створений програмно-педагогічний засіб відповідає робочій програмі дисципліни «Історія зарубіжної літератури. Антична література», яку складено відповідно до структурно-логічної схеми, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра. У процесі вивчення курсу студенти мають можливість: визначити особливе місце античної літератури в історії світової цивілізації, її межі та складові; окреслити особливості античної літератури та фактори, які є спільними для усіх давніх літератур; назвати особливості, які наближають античну літературу до сучасності; підкреслити роль латини, значення античної літератури у розвитку літератур різних епох.

Під час вивчення курсу важливе місце відведене розгляду давньогрецької літератури, її винятковому значенні для розвитку європейської і світової культури, подається характеристика кожного з станів розвитку цієї літератури та їх найвизначніші представники. У процесі лекційного курсу студенти мають змогу познайомитися із однією з найважливіших складових усної народної творчості давніх греків міфами, пояснює слово «міф» та причини, з яких міф народився, називаються періоди розвитку міфології, пов'язані зі зміною формацій та світогляду людей. Не менш вагомим є знайомство студентів з найдавнішими міфами про походження світу та богів та однією з класифікацій міфів (за тематикою).

Курс «Історія зарубіжної літератури. Антична література» знайомить студентів з часом виникнення героїчного епосу «Іліада» та «Одіссея», які лягли в основу творів, розглядає основні положення так званого «Гомерівського питання». Достатньо приділено увазі розгляду питання поеми «Іліада», прослідковується гомерівський гуманізм.

Слід наголосити на тому, що під час вивчення курсу «Історія зарубіжної літератури. Антична література» розкриваються етапи розвитку давньоримської літератури доби імперії та їх особливості. Також визначається найяскравіший період – епоха Августа та закономірність появи поета такого рівня як Вергілій. Розглядається творчість Вергілія в цілому, та детально аналізується його епічна поема «Енеїда».

Цікавим та повчальним є розгляд курсу в розрізі показу давньоскандинавської літератури як унікального явища європейської культури. На цьому етапі можна ознайомити студентів з особливостями едичної поезії, поезії скальдів та скандинавськими сагами. Лектор може наголошувати на тому, що епоха вікінгів, тобто особливий спосіб життя скандинавів, починаючи з IX ст., вплинула на їх культуру, зокрема на літературу.

Під час курсу «Історія зарубіжної літератури. Антична література» окреслюються особливості історичного, соціально-політичного, економічного розвитку Європи епохи Зрілого феодалізму. Підкреслюється пошквалювання літературного процесу у порівнянні з Раннім Середньовіччям, що виявилось у зародженні та розвитку різних літературних напрямів. Називаються форми героїчного епосу, підкреслюються їх спільні та відмінні риси.

Студенти можуть бути ознайомлені з іспанським та німецьким героїчним епосом епохи Зрілого феодалізму. Основна увага приділяється показу факторів суто

національного характеру, які вплинули на тематику, ідейне спрямування та трактування образів головних героїв у поемах. Називаються художні особливості творів, наявність або відсутність релігійної екзальтації, вплив фольклору на епос.

За допомогою електронного засобу навчального призначення з дисципліни «Історія зарубіжної літератури. Антична література» лектор знайомить студентів з іспанським героїчним епосом епохи Зрілого феодалізму. Основну увагу слід приділяти підкресленню факторів суто національного характеру, які вплинули на тематику, ідейне спрямування та трактування образів головних героїв поем. Слушним може бути розкриття художніх особливостей творів, наявність релігійної екзальтації, вплив фольклору на епос тощо.

Слід звернути увагу на переваги інформаційних технологій саме з огляду використання їх ресурсів в майбутній професійній діяльності. Використання сучасних інформаційних технологій є соціально значущим аспектом у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя-філолога, оскільки воно обумовлює доступ до світових систем знань, а також необмеженість свободи творчості. Це дозволить сформувавши високу професійну кваліфікацію вчителя-філолога.

Електронний засіб навчального призначення з курсу «Історія зарубіжної літератури. Антична література» може бути використаний як допоміжний програмний засіб в аудиторії і як основний засіб під час самостійної роботи студентів. Використання даного програмного засобу на лекційних заняттях доречно проводити таким чином. Напередодні лекції викладач повідомляє студентам про тему лекції, яка буде розглядатися в аудиторії. Крім того, за допомогою тематичного плану, з яким можна ознайомитися на кафедрі або в самому програмно-педагогічному засобі, студент сам може дізнатися про тему поточної лекції. Студент вдома ознайомлюється із змістом лекції, визначає для себе найбільш складні або незрозумілі питання. Окремі аспекти використання електронних засобів навчального призначення студентами-філологами представлено в науковій статті [5, с. 294].

На занятті студент слідкує за ходом викладення викладачем матеріалу, а після дозволу наприкінці лекції задає підготовлені питання. Такий спосіб дозволить студентам краще засвоїти лекційний матеріал, а викладачу більш цікаво та інформативно провести заняття. Також за допомогою електронного засобу навчального призначення можна переглянути відео фрагменти до кожної теми лекційного заняття та подивитися фотографії найвизначніших представників означеного періоду.

У електронному засобі навчального призначення «Історія зарубіжної літератури. Антична література» містяться різноманітні рубрики, за рахунок яких студент може значно краще опанувати навчальним матеріалом. Тому у такому навчальному засобі доречними є наступні рубрики: лекції; семінари; самостійна робота; біографії; тексти; відео; тести; фотогалерея тощо.

Також корисний програмно-педагогічний засіб під час самостійної роботи студентів, який дозволить їх ознайомитися із теоретичними темами: Крім того, студенти, які навчаються зі індивідуальним планом, можуть самостійно засвоїти поданий лекційний матеріал, а потім під час періодичного контролю скласти вивчені теми викладачу. Доступ до теоретичного змісту курсу можна отримати через натискання кнопки «Самостійна робота» у головному вікні програми.

У процесі викладу лекції студенти мають змогу перевірити набуті знання у кінці навчання або в домашніх умовах, закріплюючи таким чином власні знання. Пройти тестування можна лише переглянувши конкретну лекцію. Така форма тестів може бути доречною на лекціях, оскільки за допомогою викладача студенти долучаються до творчості письменників через тестову форму питань. Кнопка «Вірні відповіді» потрібна студентам у випадку самостійної перевірки набутих знань. У процесі проходження тесту студент бачить кількість вірних та помилкових відповідей.

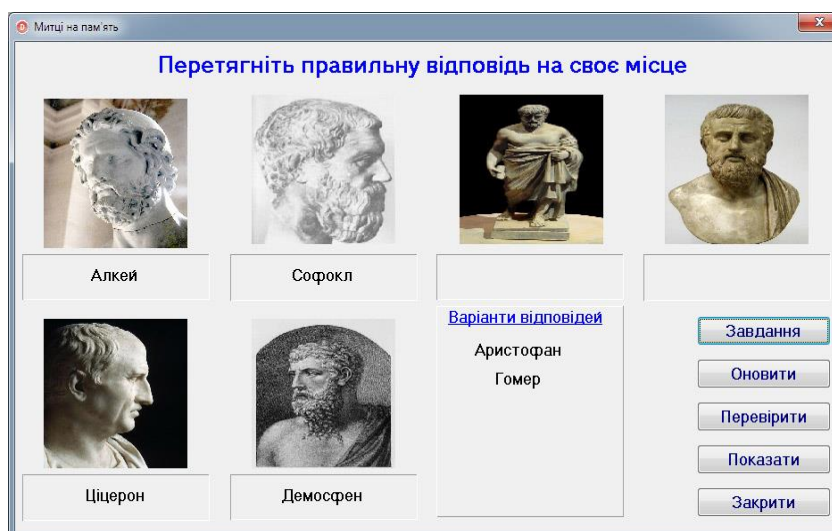
У електронному засобі подаються біографії античних митців, починаючи від Алкея, завершуючи Фукидідом. Усі письменники вибудовані за алфавітним переліком та містять цікаві факти із життя та творчості. За допомогою різноманітних вкладок «Фотогалерея», «Відео», «Тексти» можна детально опанувати історією зарубіжної літератури періоду античності. У рубриці «Додатково» студенти можуть переглянути словник античної міфології, що дозволить значно глибше розглянути імена богів, напівбогів та земних людей, які закарбувались в історію.

Для забезпечення контролю навчальних досягнень студентів та самостійної перевірки студентами своїх знань у електронному засобі навчального призначення є можливість пройти тестування, доступ до якого здійснюється натисканням кнопки «Перевірка» у головному вікні програми. Крім того, зверху вікна розташовані додаткові кнопки, які дозволяють здійснювати швидку навігацію по вікнах електронного засобу навчального призначення. Панель навігації є у кожному вікні створеного програмного засобу.

Користувачу пропонується декілька видів перевірки: власне тестування, використання тренажерів «Митці на пам'ять» та «Твори і митці». Конкретний режим обирається із запропонованого переліку. Для початку тестування студенту слід вибрати конкретний тест та натиснути на кнопку «Почати», після чого у вікні з'являється питання та варіанти відповіді. Всього пропонується відповісти на десять запитань, які генеруються випадковим чином із статичної бази запитань. Студент повинен вибрати один варіант відповіді із трьох запропонованих. Після цього натиснути кнопку «Перевірити». У процесі проходження тесту студент бачить кількість вірних та помилкових відповідей. Після проходження тестування на екрані з'являється повідомлення про отриманий результат.

Якщо користувач вибрав пункт «Митці на пам'ять» та натиснув кнопку «Почати», то на екрані з'явиться однойменне вікно. Завдання полягає у розташуванні прізвища видатного творця періоду античної літератури у області під фотографією. Після чого слід натиснути кнопку «Перевірити». Якщо користувач помилився, він може переглянути правильні відповіді за допомогою кнопки «Показати», після чого всі правильні надписи стають на своє місце. Для ознайомлення із завданням тренажеру слід натиснути на кнопку «Завдання», де подана короткий опис завдання, що потрібно зробити.

У рубриці «Перевірка» студенти мають змогу не лише пройти тести, а й проявити власну зорову пам'ять. Зробити це можна за допомогою проходження тренувальних прав на співвіднесення фотографії письменника із прізвищем. Не менш цікавим є тренажер, де студентам пропонується обрати вірне прізвище митця, вказавши при цьому відповідний твір, який він написав. Такі тренажери дозволяють глибше вивчити світ античності, запам'ятавши при цьому не лише загальну теоретичну інформацію, а й переглянувши фото та відеоматеріали.

Використання електронного засобу навчального «Історія зарубіжної літератури. Антична література» під час вивчення даного курсу передбачає виконання низки етапів. На початковому етапі слід завантажити програму. Далі варто ознайомитися із лекціями з метою проходження тестового контролю. Для кращого тестування студенти мають змогу переглянути фотографії митців, ознайомитися із художніми текстами письменників античності, а також переглянути відеоматеріали. По завершенню роботи з електронним засобом навчального слід натиснути кнопку «Вихід», після чого програмний продукт закриється.

Безперечно, використання електронного засобу навчального призначення з курсу «Історія зарубіжної літератури. Антична література» – це крок до кращого засвоєння історії зарубіжної літератури студентами-філологами. Даний електронний засіб навчального призначення може бути використаний в загальноосвітніх школах вчителями-словесниками, а також учнями.

Література

1. Семиног, О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія / О. Семиног. – Суми: ВВП “Мрія-1” ТОВ, 2005. – 404 с.
2. Симоненко, Т. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія / Т. Симоненко. – Черкаси: Вид. Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.
3. Шаров, С. В. Електронні засоби навчального призначення: характеристика та вимоги / С. В. Шаров, Т. І. Мартинюк // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць. – Вип. 32–33. – Харків: НТУ “ХП”, 2013. – С. 231–236.
4. Шаров, С. В. Методологічні аспекти комп’ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів: навч.-метод. посіб. – [2-ге видання доп. і перероб.] / С. В. Шаров, Т. М. Шарова / [передмова проф. І. Л. Михайлина]. – Харків: Федорко, 2014. – 200 с.
5. Шарова, Т. М. Використання електронного засобу навчального призначення під час викладання історії української літератури / Т. М. Шарова, С. В. Шаров // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 39. – Кам’янець-Подільський: Аксіома, 2015. – С. 290–296.

УДК 821.161.2

Т. М. Шарова, Г. В. Алексєєва

ПРИРОДА ЯК ЗАСІБ АКЦЕНТУАЦІЇ ФІЛОСОФСЬКО-ХУДОЖНЬОЇ СЕМАНТИКИ ОБРАЗУ ЖІНКИ В ПОСТМОДЕРНІЙ НОВЕЛІ

У артыкуле разглядаецца прырода як сродак акцэнтуюацыі філасофска-мастацкай семантыкі вобраза жанчыны ў постмадэрнісцкай навэле. Падкрэсліваецца, што сучасная сітуацыя адзначаецца актуалізацыяй “жаночага” дыскурсу ва ўкраінскай літаратуры. Акцэнтуюаца ўвага на тым, што ў паказаны час прыкметна было фарміраванне новай светапогляднай парадыгмы, у якой арганічна пераплецены розныя інтэрпрэтацыі ісцін быцця, якія пазначаны адзінствам ідэйна-тэматычных тэндэнцый.

Літаратурны перыод 80–90 рр. ХХ століття відзначається активними трансформаційними процесамі, які проекутуються на загальний стан культуры й суспільства. Рецэпція новітніх теорій гендерного аналізу наратыву психоаналізу розшырюе методологічні горизонты українського літаратурознавства.